

Høringsnotat

Integreringsavdelingen

Juli 2017

Snr. 17/3936

Forslag til endringer i statsborgerloven og statsborgerforskriften

Innhold

1	Sammendrag	2
2	Hevet krav til botid for norsk statsborgerskap	4
2.1	Bakgrunn	4
2.2	Gjeldende rett	4
2.2.1	Statsborgerloven	4
2.2.2	Internasjonale forpliktelser	6
2.3	Andre lands rett	8
2.3.1	Danmark	8
2.3.2	Sverige	9
2.3.3	Finland	9
2.4	Departementets forslag	9
2.4.1	Kravet til botid etter hovedregelen	9
2.4.2	Beregning av oppholdstid	10
2.4.3	Grupper med kortere botidskrav	10
2.5	Økonomiske og administrative konsekvenser	12
3	Økt karenstid mv.	12
3.1	Bakgrunn	12
3.2	Gjeldende rett	13
3.3	Karenstidens lengde – gjeldende rett i andre land	14
3.3.1	Danmark	14
3.3.2	Sverige	15
3.3.3	Finland	15
3.4	Departementets forslag	16
3.5	Økonomiske og administrative konsekvenser	17

4	Betydningen av straff for handlinger i strid med grunnleggende nasjonale interesser	17
4.1	Bakgrunn og gjeldende rett	17
4.2	Internasjonale forpliktelser	18
4.3	Departementets forslag	18
4.4	Økonomiske og administrative konsekvenser	19
5	Søkere som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen	19
5.1	Bakgrunn og gjeldende rett	19
5.2	Departementets forslag	19
5.3	Økonomiske og administrative konsekvenser	20
6	Endring i ordlyden i statsborgerloven § 20 Erverv ved melding	20
7	Ikrafttredelse	20
8	Forslag til endringer i lov og forskrift	21
8.1	Forslag til endring i statsborgerloven	21
8.2	Forslag til endringer i statsborgerforskriften	24

1 Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i statsborgerloven (sbl.) og statsborgerforskriften (sbf.). Formålet med forslagene er å stramme inn vilkårene for norsk statsborgerskap. Det foreslås at kravet til botid for statsborgerskap heves og at karenstiden økes for søkere som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon. Det foreslås videre at søkere som er dømt for overtredelser av bestemmelser i straffeloven kap. 16, 17 og 18, som regjeringen har foreslått skal kunne medføre tap av norsk statsborgerskap¹, ikke skal ha rett til å bli norske etter søknad. Det foreslås også enkelte endringer for å oppdatere regelverket.

Regjeringen har ikke tatt endelig stilling til forslagene som fremlegges i dette høringsnotatet.

Hovedinnholdet i forslagene er følgende:

1. Statsborgerloven (sbl.) § 7 første ledd bokstav e stiller krav om at søkeren har til sammen syv års opphold i riket i løpet av de siste ti årene. Departementet foreslår at kravet til botid for norsk statsborgerskap heves til ti års opphold i riket i løpet av de siste 12 årene. Norge er internasjonalt forpliktet til å lette adgangen til statsborgerskap for flere søkergrupper, og statsborgerloven stiller kortere krav til botid for disse gruppene. Departementet foreslår at kravet til botid for søkere som

¹ Prop. 146 L (2016-2017 *Endringer i statsborgerloven mv. (tap av statsborgerskap ved straffbare forhold eller av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser)*).

er gift, registrert partner eller samboer med norsk statsborger heves fra tre til fem år, og at botid og ekteskapstid til sammen må utgjøre minst ti år. For søkere som ankom Norge før fylte 18 år, foreslås det at kravet til botid heves fra fem til syv år. For statsløse søkere foreslås det at kravet til botid heves fra tre til fem år. For statsløse barn stilles det etter gjeldende regelverk ikke et eget krav til botid. Barna må imidlertid fylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse og vil derfor som regel oppfylle kravene for statsborgerskap først etter tre års oppholdstid. Det foreslås at det skal stilles krav til fem års botid for statsløse barn. Flyktninger må etter gjeldende regelverk oppfylle kravet til botid etter hovedregelen.

Departementet foreslår at botidskravet for flyktninger heves fra syv til ni år.

Oppholdsrett etter EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen gir botid på lik linje med *oppholdstillatelser* ved søknad om statsborgerskap. Dette fremgår ikke eksplisitt av regelverket. Det fremgår heller ikke hvordan botiden skal beregnes når søkeren har hatt oppholdsrett. Departementet foreslår endring i bestemmelsene som omtaler botid, slik at dette presiseres.

2. Personer som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon har ikke rett til norsk statsborgerskap før det har gått en viss tid (karenstid). Karenstiden beregnes ut fra en tabell i statsborgerforskriften (sbf.) § 5-1. Beregningen av karenstid gjøres på grunnlag av antall dager utmålt fengselsstraff. Dette gjelder uavhengig av om fengselsstraffen er gjort betinget eller ubetinget, eller om fengselsstraffen er subsidiær, slik som ved samfunnsstraff eller bot. Departementet foreslår at karenstiden for norsk statsborgerskap økes med mellom ett og to år for utmålt fengselsstraff i inntil 20 dager, og deretter flatt med tre år for utmålt fengselsstraff i mer enn 20 dager. Minste karenstid vil da være tre år, og den lengste karenstid vil være 37,5 år. Det foreslås også enkelte presiseringer, endringer i begrepsbruk og oppdatering av regelverket for karenstid.

3. Regjeringen har i Prop. 146 L (2016-2017) *Endringer i statsborgerloven mv. (tap av statsborgerskap ved straffbare forhold eller av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser)* foreslått at domstolene skal kunne ilegge tap av statsborgerskap ved overtredelse av bestemmelser i straffeloven kap. 16, 17 eller 18 (straffebud knyttet til grunnleggende nasjonale interesser) med strafferamme på seks år eller mer. Departementet vurderer at en søker som er straffet for slike forhold ikke bør ha rett til norsk statsborgerskap. Det foreslås at dette tas inn i sbl. § 7 første ledd bokstav i.

4. Søkere som er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen og har *varig oppholdsrett* etter utl. §§ 115-116 har et mindre fleksibelt botidskrav enn søkere som har permanent oppholdstillatelse etter utl. § 62. Departementet foreslår en endring i sbl. § 14, slik at søkere med varig oppholdsrett likestilles med søkere som har permanent oppholdstillatelse ved søknad om norsk statsborgerskap.

5. Sbl. § 20 regulerer erverv av norsk statsborgerskap ved melding for nordiske borgere. Departementet foreslår endringer i begrepsbruken i bestemmelsen, og at

det presiseres at vilkårene for norsk statsborgerskap må være oppfylt på ervervstidspunktet.

2 Hevet krav til botid for norsk statsborgerskap

2.1 Bakgrunn

Kravet om opphold i Norge av en viss varighet som vilkår for erverv av statsborgerskap, er begrunnet med at norske borgere bør ha en tilknytning til Norge. I tillegg må vedkommende være bosatt i Norge når statsborgerskapet innvilges. Kravet om oppholdstid er objektivt. Personer som har oppholdt seg i Norge i en viss tid forutsettes å ha en slik tilknytning at det er naturlig at vedkommende kan bli norsk statsborger. Det stilles ikke spørsmål ved søkerens faktiske tilknytning, dersom kravet til oppholdstid er oppfylt.

Hovedregelens krav om syv års botid er en videreføring av vilkåret i Lov om norsk riksborgerrett av 1950. Ved utformingen av den nye statsborgerloven av 2005, vurderte man at det ikke var aktuelt å heve kravet til botid. Det ble lagt til grunn at regelen om syv års botid måtte anses som gjennomsnittlig i europeisk sammenheng.

Statsborgerskapets betydning som politisk virkemiddel varierer fra land til land. I noen land anses statsborgerskapet som det endelige målet i integreringsprosessen, i andre land anses det som et middel for å oppnå deltakelse. Hva staten ønsker å oppnå reflekteres i hvilke vilkår, rettigheter og plikter som er knyttet til statsborgerskap. Regjeringen har i Meld. St. 30 (2015–2016) *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk* uttalt at norsk statsborgerskap skal henge høyt, og at dette tilsier et strengere krav til botid enn syv år.

2.2 Gjeldende rett

2.2.1 Statsborgerloven

Hovedregelen

For å ha rett til statsborgerskap etter hovedregelen i sbl. § 7, må søkeren ha til sammen syv års opphold i Norge i løpet av de siste ti årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Både opphold med tillatelser som gir grunnlag for permanent oppholdstillatelse og opphold med tillatelser som ikke gjør det, medregnes i oppholdstiden. Begrunnelsen i forarbeidene for avgrensning til tillatelser gitt for minst ett år, er at tillatelser med kortere varighet, som f.eks. visumopphold, sjelden vil gi en forventning om varig opphold. Opphold med tillatelser som ville vært gitt med minst ett års varighet, men som ble gitt med kortere varighet, jf. utlendingsloven § 60 første ledd tredje punktum, medregnes ved beregning av oppholdstid for norsk statsborgerskap. Det samme gjelder oppholdstillatelser etter utlendingsloven § 60 første ledd fjerde punktum som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, jf. sbl. § 7 tredje ledd. Opphold

i en eller flere søknadsperioder regnes med i oppholdstiden, jf. sbl. § 7 første ledd bokstav e.

Oppholdstid med oppholdsrett etter utl. §§ 112-116 gir botid på lik linje med oppholdstillatelser ved søknad om statsborgerskap. Dette kommer ikke til uttrykk i bestemmelsene som regulerer oppholdstid.

Beregning av oppholdstid

For søkere som ble innvilget oppholdstillatelse etter utlendingsloven før innreise og for nordisk borgere, regnes oppholdstiden fra ankomst til Norge, jf. sbf. § 3-1. Dersom søknad om oppholdstillatelse etter utlendingsloven ble fremmet fra Norge, regnes oppholdstiden fra søknadstidspunktet, så fremt søknaden ble innvilget, jf. sbf. § 3-2 første ledd. Oppholdstid mellom avslag på søknad og senere innvilgelse, medregnes likevel bare dersom avslaget ble gitt utsatt iverksettelse eller utsatt iverksettelse fulgte av utlendingsloven, jf. sbf. § 3-2 annet ledd. Det kommer ikke til uttrykk i bestemmelsene hvordan oppholdstiden beregnes når søkeren har hatt opphold med oppholdsrett etter utl. §§ 112-116.

Tiden fra utløpet av oppholdstillatelse til ny søknad fremmes medregnes som hovedregel ikke i oppholdstiden, jf. sbf. § 3-3. Perioder uten tillatelse eller oppholdsrett på til sammen to måneder har imidlertid ikke betydning for kravet om sammenhengende opphold med tillatelse i sbl. § 15 til § 18 og kravet om opphold med oppholdsrett i sbl. § 14. En periode uten tillatelse regnes fra tidligere tillatelses utløp til ny søknad ble fremsatt.

Samlet utenlandsopphold som overstiger to måneder per kalenderår trekkes fra når oppholdstiden beregnes, jf. sbf. § 3-4.

Grupper med kortere botidskrav

Norge er internasjonalt forpliktet til å lette adgangen til statsborgerskap for enkelte grupper, se punkt 2.2.2 nedenfor. Med unntak av flyktninger stiller statsborgerloven kortere krav til botid for grupper som Norge er internasjonalt forpliktet til å lette adgangen til statsborgerskap for. Dette gjelder personer som er gift, registrert partner eller samboer med norsk statsborger, barn som har en norsk forelder, personer som ankom Norge før fylte 18 år og statsløse. Internasjonale forpliktelser regulerer uttømmende hvilke krav som kan stilles statsløse personer som er født i Norge, er under 21 år og søker om norsk statsborgerskap. Disse kravene kommer ikke direkte til uttrykk i statsborgerloven § 16, men fremgår av G-08/2016 *Instruks om tolkning av statsborgerloven - gjeldende rett for statsløse søkere som er født i Norge*.

I Ot. prp. nr. 41 (2004-2005) *Om lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven)* ble kravet til botid for flyktninger vurdert opp mot Norges forpliktelser etter den europeiske konvensjon om statsborgerskap av 1997 (Europarådskonvensjonen om statsborgerskap). Departementet la til grunn at det var i overenstemmelse med konvensjonen å ikke innføre begunstigende regler for flyktninger, fordi kravet til syv års botid var tilstrekkelig gunstige i forhold til konvensjonens krav.

Øvrige grupper med kortere botidskrav er nordiske borgere, tidligere norske statsborgere, idrettsutøvere som skal representere Norge i et stort internasjonalt mesterskap og Kola-nordmenn (etterkommere av norske borgere som utvandret til Murmansk eller Arkhangelsk fra midten av 1800-tallet og frem til 1920).

Oversikt over ulike gruppers botidskrav etter gjeldende rett

	Søkergruppe	Krav til botid
Sbl. § 12	Personer som er gift med norsk statsborger	Minst tre års botid. Botid og ekteskapstid må til sammen utgjøre minst syv år
Sbl. § 11	Personer som ankom Norge før fylte 18 år	Fem års botid
Sbl. § 13	Nordiske borgere	To års botid
Sbl. § 15	Tidligere norske borgere	To års botid
Sbl. § 16	Statsløse	Tre års botid
Sbl. § 16	Statsløse barn	Ikke krav til botid, men krav om permanent oppholdstillatelse
Sbl. § 16 jf. § 3	Statsløse personer født i Norge	Tre års opphold – ikke krav om lovlig opphold
Sbl § 17	Barn som har en norsk forelder	To års botid for barn over to år. Det er ikke krav til botid for barn under to år
Sbf. § 8-1	Idrettsutøvere	Seks års botid
Sbf. § 8-3	Kola-nordmenn	To års botid

2.2.2 Internasjonale forpliktelser

Statsborgerloven gjelder «med de begrensninger som følger av overenskomster med andre stater og folkeretten for øvrig», jf. sbl. § 3. Internasjonale forpliktelser går dermed foran ved eventuell motstrid.

Europarådskonvensjonen om statsborgerskap av 1997 fastsetter at det ikke kan kreves mer enn ti års botid for statsborgerskap. Gjennom FNs konvensjon om flyktningers stilling av 1951, er Norge forpliktet til å lette flyktningers erverv av statsborgerskap så langt det er mulig. Tilsvarende forpliktelse gjelder overfor statsløse søkere etter FNs konvensjon om statsløses stilling av 1954.

Europarådskonvensjonen om statsborgerskap av 1997, FN-konvensjonen om begrensning av statsløshet av 1961 og Barnekonvensjonen, setter rammer for hvilke krav som kan stilles statsløse søkere som er født i Norge.

Ved å ratifisere FN-konvensjonen av 1951, 1954 og 1961 har Norge forpliktet seg til å lette adgangen til statsborgerskap for flyktninger og statsløse så langt det er mulig. Høykommissæren for flyktninger (UNHCR) uttalte i forbindelse med *Høring – endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften – hevet botidskrav for permanent oppholdstillatelse mv. – endringer i statsborgerloven* av 15. mai 2015 at

lovendringer som har som mål å stramme inn adgangen til statsborgerskap for statsløse ikke vil være i samsvar med konvensjonenes formål.

2.2.2.1 *Europarådskonvensjonen om statsborgerskap*

Konvensjonens artikkel 6, nr. 3, fastsetter hvor lang botid som kan kreves ved søknad om statsborgerskap: «*Each State Party shall provide in its internal law for the possibility of naturalisation of persons lawfully and habitually resident on its territory. In establishing the conditions for naturalisation, it shall not provide for a period of residence exceeding ten years before the lodging of an application*».

Konvensjonens artikkel 6, nr. 4, fastsetter videre at nasjonal lovgivning skal lette adgangen til statsborgerskap for visse grupper. Dette gjelder egne statsborgeres ektefeller, ulike grupper av barn og personer som har ankommet landet som barn, statsløse og anerkjente flyktninger.

Av den forklarende rapporten til konvensjonen fremgår det at adgangen til statsborgerskap kan lettes gjennom f.eks. redusert krav til botid, mindre strenge språklige krav, enklere saksbehandlingsprosedyrer og lavere saksbehandlingsgebyr. Dersom de generelle vilkårene for statsborgerskap allerede er svært gunstige, f.eks. kort botid for alle, trenger statene ikke å lette adgangen ytterligere.

Ifølge konvensjonens artikkel 6, nr. 2, bokstav b, skal statspartene innvilge statsborgerskap til statsløse barn som er født på statspartens territorium, enten automatisk ved fødselen eller etter søknad. Statene kan stille krav om lovlig opphold med oppholdstillatelse i inntil fem år umiddelbart før søknaden innleveres. Dersom disse betingelsene er oppfylt, skal statsborgerskap innvilges. Å stille ytterligere vilkår for statsløse barn som er født i Norge, vil ikke være i tråd med Europarådskonvensjonen om statsborgerskap.

2.2.2.2 *FNs konvensjoner om flyktningers stilling og statsløse*

FNs konvensjon om flyktningers stilling av 1951

Konvensjonens artikkel 34 fastsetter at statene så vidt det er mulig skal lette flyktningers erverv av statsborgerskap. Statene skal særlig anstrenge seg for å påskynde behandlingen av søknader om statsborgerskap, og så vidt det er mulig kreve lavere gebyrer og omkostninger i forbindelse med behandlingen av slike saker.

FNs konvensjon om statsløses stilling av 1954

Konvensjonens artikkel 32 fastsetter at statene så vidt det er mulig skal lette statsløses erverv av statsborgerskap. Statene skal særlig anstrenge seg for å påskynde behandling av søknader om statsborgerskap, og så vidt det er mulig kreve lavere gebyrer og omkostninger i forbindelse med behandlingen av slike saker.

FNs konvensjon om begrensning av statsløshet av 1961

Konvensjonens artikkel 1 a) fastsetter at statene skal innvilge statsborgerskap til statsløse personer som er født i landet ved fødsel, i henhold til lov eller etter søknad. FN-konvensjonen om begrensning av statsløshet artikkel 1, nr. 2, er ikke avgrenset til bare å gjelde barn, slik Europarådskonvensjonen om statsborgerskap artikkel 6, nr. 2, er.

Konvensjonen gir en uttømmende liste over hvilke vilkår som kan stilles statsløse personer som er født på statspartens territorium, alltid har vært statsløse og søker om statsborgerskap. Det kan ikke kreves lengre botid enn 5 år umiddelbart før søknaden innleveres, eller 10 år totalt. Videre kan det kreves at søknad fremmes i en bestemt periode. Perioden skal begynne senest ved fylte 18 år og opphøre tidligst ved fylte 21 år. Botiden som kan kreves etter konvensjonen er «habitual residence». Av UNHCRs retningslinje til konvensjonen om begrensning av statsløshet², fremgår det at «*The term “habitual residence” is found in a number of international instruments and is to be understood as stable, factual residence. It does not imply a legal or formal residence requirement. The 1961 Convention does not permit Contracting States to make an application for the acquisition of nationality by individuals who would otherwise be stateless conditional upon lawful residence*».

Ifølge ovennevnte retningslinje må FN-konvensjon om begrensning av statsløshet tolkes i lys av bestemmelsene i Barnekonvensjonen.

2.2.2.3 *Barnekonvensjonen*

Barnekonvensjonen art. 7 nr. 1 fastsetter at barn skal ha rett til å erverve et statsborgerskap umiddelbart etter fødselen. Art. 7 nr. 2 slår fast at partene skal sikre gjennomføringen av disse rettighetene i samsvar med nasjonal lovgivning og forpliktelser i henhold til relevante internasjonale instrumenter på området, særlig når barnet ellers ville blitt statsløs. Ved utarbeidelse av art. 7 ble det lagt vekt på den klare forbindelsen til FN-konvensjonen om begrensning av statsløshet av 1961. Ifølge UNHCRs retningslinjer til FN-konvensjonen om begrensning av statsløshet av 1961, kan statene ikke innføre de vilkårene som tillates etter konvensjonen om begrensning av statsløshet dersom vilkårene fører til at barn forblir statsløse over en lengre periode.

2.3 **Andre lands rett**

2.3.1 **Danmark**

Hovedregelen i Danmark er krav til ni års sammenhengende opphold. For søkere som er gift med danske borgere, stilles det krav til mellom seks og åtte års opphold avhengig av ekteskapets varighet. For flyktninger og statsløse stilles det krav til

² *Guidelines on Statelessness No. 4: Ensuring Every Child's Right to Acquire a Nationality through Articles 1-4 of the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness.*

åtte års sammenhengende botid. For statsløse barn som er født i Danmark, stilles det kun krav til at barnet «aktuelt har bopæl» i Danmark. Ut over dette stilles det ingen vilkår, heller ikke til botid. Søkere som har ankommet Danmark før fylte 15 år kan bli dansk etter fylte 18 år, såfremt en eventuell utdanning søkeren har fått i løpet av oppholdstiden i Danmark er av dansk karakter.

2.3.2 Sverige

I Sverige er hovedregelen krav om fem års sammenhengende opphold. For søkere som er gift med svenske borgere, stilles det krav til tre års botid og at partene har bodd sammen de siste to årene. For flyktninger og statsløse stilles det krav til fire års sammenhengende botid. Statsløse barn som er født statsløse i Sverige, er bosatte og har permanent oppholdstillatelse, kan bli svenske ved melding fra fylte 15 år. Søkere som har bodd i Sverige fra fylte 13 år, har permanent oppholdstillatelse eller oppholdsrett og er mellom 18 og 21 år, kan også bli svenske etter melding.

2.3.3 Finland

I Finland er hovedregelen krav til fem års sammenhengende opphold. For søkere som er gift med finske borgere stilles det krav til fire års sammenhengende botid, eller alternativt sammenlagt seks års botid etter fylte 15 år og de siste to årene i Finland. I tillegg er det et krav at søkeren har bodd tre år sammen med ektefellen. For flyktninger og statsløse stilles det krav til fire års sammenhengende botid, eller alternativt sammenlagt seks års botid etter fylte 15 år og de siste to årene i Finland. Søkere som er mellom 18 og 22 år, har bodd i Finland i sammenlagt minst 10 år med oppholdstillatelse og har oppholdt seg uavbrutt i Finland de to siste årene, kan på visse vilkår bli finske etter melding. Dersom søkeren er født i Finland, stilles det krav til at søkeren har seks års botid og har bodd uavbrutt i Finland de to siste årene.

2.4 Departementets forslag

Norsk statsborgerskap skal henge høyt, og dette tilsier et strengere krav til opphold enn syv år. I henhold til Europarådskonvensjonen om statsborgerskap kan det maksimalt stilles krav til ti års botid for statsborgerskap for søkere som har hatt lovlig og fast bosted på territoriet.

2.4.1 Kravet til botid etter hovedregelen

Departementet foreslår at kravet til botid for norsk statsborgerskap etter hovedregelen heves, slik at det stilles krav om til sammen ti års opphold i riket i løpet av de siste tolv årene. Forslaget innebærer at adgangen til utenlandsopphold blir noe mindre enn i dag, i og med at perioden botiden kan opparbeides innenfor relativt sett blir noe kortere. Oppholdstid med oppholdsrett etter utl. §§ 112-116 gir oppholdstid på lik linje med oppholdstillatelser ved søknad om statsborgerskap. Departementet foreslår at dette skal komme til uttrykk i bestemmelsene som

omtaler botid. Det vises til lovforslagets §§ 7 første ledd bokstav e, 11, 12, 15, 16 og 17.

2.4.2 Beregning av oppholdstid

Opphold i en eller flere søknadsperioder medregnes i oppholdstiden. jf. § 7 første ledd bokstav e. For å gjøre regelverket lettere tilgjengelig, foreslår departementet at dette skal fremgå av et eget ledd i sbl. § 7. Det vises til lovutkastets § 7 fjerde ledd.

Det kommer i dag ikke til uttrykk i regelverket hvordan oppholdstiden skal beregnes når søkeren har hatt opphold etter utlendingsloven §§ 112-116. Departementet foreslår at det fastsettes at oppholdstiden skal regnes fra det tidspunktet søkeren har oppholdt seg i Norge med oppholdsrett. Det foreslås videre at det presiseres at perioder uten oppholdsrett ikke skal medregnes i oppholdstiden. Det vises til forskriftsutkastets §§ 3-2 a og 3-3.

Etter gjeldende rett kan søkere oppholde seg i utlandet i inntil to måneder per kalenderår, uten at oppholdet kommer til fradrag i oppholdstiden. Det er imidlertid ikke gitt utvidet adgang til utenlandsopphold i forbindelse med reisevirksomhet på oppdrag fra arbeidsgiver, slik det er i saker om permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven. Ved søknad om permanent oppholdstillatelse har søkere som har hatt oppholdstillatelse som faglært etter utlf. § 6-1 første ledd eller som spesialist etter utlf. § 6-2, utvidet adgang til utenlandsopphold på oppdrag for arbeidsgiver, jf. utlf. § 11-2 annet ledd. Departementet vurderer at det bør legges til rette for at personer kan ha en viss reisevirksomhet for arbeidsgiver, uten at dette kommer til fradrag ved beregningen av botid for norsk statsborgerskap. Departementet foreslår at søkere skal gis adgang til reiser på oppdrag fra arbeidsgiver i inntil to måneder per kalenderår, uten at oppholdet kommer til fradrag ved beregning av oppholdstiden. Det vises til forskriftsutkastets § 3-4.

2.4.3 Grupper med kortere botidskrav

Som følge av at botidskravet etter hovedregelen foreslås hevet, foreslår departementet å heve botidskravet for enkelte grupper som i dag har kortere botidskrav, jf. forslagene nedenfor.

Personer ankommet riket før fylte 18 år

Departementet foreslår at kravet til botid for søkere som ankom Norge før fylte 18 år heves med to år, slik at det stilles krav om syv års opphold i Norge i løpet av de siste tolv årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet eller med oppholdsrett etter utl. §§ 112-116. Det vises til lovforslagets § 11.

Personer som er gift, registrert partner eller samboer med norsk statsborger

Departementet foreslår at kravet til botid for søkere som er gift, registrert partner eller samboer og har hatt felles bopel med en norsk statsborger, heves med to år, og at samlet botid og ekteskapstid fortsatt må utgjøre kravet til botid etter

hovedregelen. Dette innebærer at det stilles krav om minst fem års opphold i Norge i løpet av de siste tolv årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet eller oppholdsrett etter utl. §§ 112-116. Videre må botid og ekteskapstid til sammen utgjøre minst 10 år. Det vises til lovforslagets § 12.

Statsløse

Departementet foreslår at kravet til botid for statsløse søkere som er over 18 år heves med to år, slik at det stilles krav om fem års opphold i Norge i løpet av de siste tolv årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet eller med oppholdsrett etter utl. §§ 112-116. For statsløse barn er det etter gjeldende regelverk ikke et eget krav til botid. Barna må imidlertid fylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse og vil derfor som regel oppfylle kravene for statsborgerskap først etter tre års oppholdstid. Departementet foreslår at det også for statsløse barn skal stilles krav om fem års opphold i Norge i løpet av de siste tolv årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet eller med oppholdsrett etter utl. §§ 112-116. Det vises til lovforslagets § 16.

Statsløse barn som er født i Norge

Departementet foreslår en ny bestemmelse for statsløse barn som er født i Norge. Bestemmelsen er utformet innenfor rammen av hva det er adgang til å kreve etter Europarådskonvensjonen om statsborgerskap av 1997.

Bestemmelsen unntar statsløse barn som er født i Norge fra de alminnelige hovedkravene i statsborgerloven § 7. I stedet skal det stilles krav om at barnet er bosatt i Norge på søknadstidspunktet, og har oppholdt seg i Norge de siste fem årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Som alternativ til botidskravet foreslår departementet at barnet skal kunne få statsborgerskap dersom en av foreldrene senest på vedtakstidspunktet innvilges permanent oppholdstillatelse eller statsborgerskap, eller har varig oppholdsrett. Bakgrunnen for forslaget er at statsborgerskap skal kunne fås på et tidligere tidspunkt der det er avklart at familien har etablert seg og skal fortsette sitt liv i Norge. Det vises til lovforslagets § 16 a.

Statsløse mellom 18 og 21 år som er født i Norge

Departementet foreslår en ny bestemmelse for statsløse søkere som er født i Norge og er over 18 år men under 21 år. Bestemmelsen er utformet innenfor rammene av vilkår som det er adgang til å kreve etter FN-konvensjonen om begrensning av statsløshet av 1961.

Bestemmelsen unntar søkere som er født i Norge og er mellom 18 og 21 år, fra de alminnelige hovedkravene i sbl. § 7. I stedet skal det stilles krav til at søkeren alltid har vært statsløs, og at søkeren har vært fast bosatt i Norge de siste fem årene. Det kan ikke stilles krav om at oppholdet har vært lovlig, jf. FNs konvensjon om begrensning av statsløshet. Dersom søkeren er ilagt fengselsstraff i fem år eller mer, eller er dømt for forbrytelser mot rikets sikkerhet, har søkeren ikke rett til statsborgerskap etter den foreslåtte bestemmelsen. Søkeren må da fylle

vilkårene for norsk statsborgerskap etter statsborgerloven § 16, når karenstiden er utholdt. Dersom søkeren er dømt for en forbrytelse mot rikets sikkerhet, vil vedkommende ikke har rett til norsk statsborgerskap. Departementet viser her til forslaget i punkt 4, om at en søker som er straffet for forhold som kan føre til fengselsstraff i seks år eller mer etter straffeloven kapitlene 16, 17 eller 18, med unntak av straffeloven § 127, jf. § 123, ikke skal ha rett til norsk statsborgerskap. I tilfeller hvor søkeren er under etterforskning for et straffbart forhold som kan få betydning for søknaden, jf. sbl. § 9, kan behandlingen av søknaden stilles i bero jf. statsborgerloven § 30 annet ledd. Departementet foreslår at henvisningen til § 9 i statsborgerloven § 30 annet ledd strykes, slik at det tydeliggjøres at berostilling også vil gjelde saker som vurderes etter bestemmelsen som foreslås her. Det vises til lovforslagets §§ 16 b og 30 annet ledd.

Anerkjente flyktninger

Etter gjeldende regelverk må flyktninger fylle kravet til botid etter hovedregelen i sbl. § 7 første ledd bokstav e. Når kravet til botid etter hovedregelen heves til det maksimale av hva som kan kreves etter Europarådskonvensjonen om statsborgerskap, vurderer departementet at kravet til botid for flyktninger bør være noe kortere enn etter hovedregelen. Departementet foreslår at det for flyktninger skal stilles krav til ni års opphold i Norge i løpet av de siste tolv årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Det vises til lovforslagets § 16 c.

2.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Hevet krav til botid for statsborgerskap vil kreve tilpasninger i rundskriv, informasjonsmateriell, vedtakstekster og tekniske løsninger hos statsborgermyndighetene. Et hevet botidskrav kan innebære at saksbehandlingen og klagebehandlingen blir noe mer ressurskrevende. Dette vil særlig gjelde saker der botiden har vært oppdelt og beregningen av oppholdstid er mer komplisert.

Det er å forvente at antall søknader om statsborgerskap i en overgangsperiode vil gå ned, fordi færre søkere vil fylle kravet til ti års botid. Forslaget vil utover dette ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Eventuelle utgifter knyttet til forslaget vil dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

3 Økt karenstid mv.

3.1 Bakgrunn

Personer som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon har ikke rett til norsk statsborgerskap før det har gått en viss tid (karenstid). Med karenstid menes en form for sperretid der søknaden om statsborgerskap ikke kan innvilges.

Det er rimelig at det kan få konsekvenser for adgangen til statsborgerskap at man har brutt landets lover og regler. Slike konsekvenser kan også bidra til å forebygge straffbare forhold. Karenstiden etter gjeldende regelverk er relativt lav sammenlignet med karenstiden for tilsvarende forhold i Sverige og Danmark. Stortinget har bedt regjeringen vurdere å øke karenstiden for søkere som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon, jf. Dok 8: 37 S (2015-2016) *Representantforslag om et felles løft for god integrering* og vedtak 439:10 (2015-2016). Regjeringen har i Meld. St. 30 (2015-2016) *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk* uttalt at den vil vurdere å øke karenstiden for søkere som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon. Norsk statsborgerskap skal henge høyt.

3.2 Gjeldende rett

Reglene om beregning av karenstid fremgår av sbl. § 9 og sbf. kapittel 5. Karenstiden regnes fra den dag endelig dom er avsagt i en straffesak, eller fra vedtakelse av forelegg når forelegget vedtas uten rettsmøte. Karenstidens lengde beregnes ut fra en felles tabell i sbf. § 5-1. Utregningen av karenstid gjøres på grunnlag av antall dager utmålt fengselsstraff. Dette gjelder uavhengig av om fengselsstraffen er gjort betinget eller ubetinget, eller om fengselsstraffen er subsidiær, slik som ved samfunnsstraff eller bot. Ved ileggelse av bot fastsettes en subsidiær fengselsstraff fra 1 til 120 dager, jf. straffeloven § 55 første ledd første punktum.

Karenstiden er etter gjeldende rett følgende, jf. statsborgerskriften § 5-1:

Fengselsstraff:	Karenstid:
f.o.m. 10 til og med 20 dager:	2 år
t.o.m. 90 dager:	3 år
t.o.m. 6 måneder:	3,5 år
t.o.m. 1 år:	4,5 år
t.o.m. 2 år:	6 år
t.o.m. 3 år:	7,5 år
t.o.m. 4 år:	9 år
t.o.m. 5 år:	10,5 år
t.o.m. 6 år:	12 år
t.o.m. 7 år:	13,5 år
osv.	
t.o.m. 21 år:	34,5 år

Ungdomsstraff, ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd

Den 1. juli 2014 ble det ikraftsatt tre nye strafferettslige reaksjoner forankret i konfliktrådet; ungdomsstraff, ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd. Innføring av de nye strafferettslige reaksjonene nødvendiggjør endringer i sbf. §§ 5-2 og 5-7.

Ungdomsstraff er en ny straffeart hjemlet i straffeloven § 28 c. Reaksjonen idømmes av domstolen, mens selve gjennomføringen er lagt til konfliktrådene. Ungdomsstraff kan benyttes for unge lovbrøyttere som var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, og er et alternativ til ubetinget fengsel og strengere samfunnsstraff. Domstolen skal

også fastsette en subsidiær fengselsstraff, som skal svare til den fengselsstraff som ville ha blitt idømt uten ungdomsstraff.

Den strafferettslige reaksjonen ungdomsoppfølging kan ilegges på påtalestadiet, enten som vilkår til en påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 69 tredje ledd eller ved overføring til ungdomsoppfølging etter straffeprosessloven § 71 a.

Ungdomsoppfølging kan også idømmes av domstolen som vilkår til en betinget dom, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i.

Oppfølging i konfliktråd er en strafferettslig reaksjon som kan ilegges på påtalestadiet, enten som vilkår til en påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 69 tredje ledd eller ved overføring etter straffeprosessloven § 71 a. Oppfølging i konfliktråd kan også idømmes av domstolen som vilkår til en betinget dom, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav h.

Begrepet «uttømmende politiattest»

Sbl. § 7 fjerde ledd lyder: «Uttømmende politiattest skal følge søknad om statsborgerskap. Politiattesten skal også vise forhold som søkeren er siktet eller tiltalt for». At en politiattest er uttømmende betyr alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd, anmerkes, med enkelte nærmere angitte unntak, bl.a. forenklet forelegg, jf. politiregisterloven § 41. Reaksjonene anmerkes uten tidsbegrensning.

At en politiattest er utvidet betyr at også verserende straffesaker tas med. Dette vil si at det skal anmerkes siktelse, tiltale og ilagte forelegg og dommer som ikke er rettskraftige. Anmeldelser anmerkes ikke.

3.3 Karenstidens lengde – gjeldende rett i andre land

I det følgende gis en oversikt over regelverk for karenstid i Danmark, Sverige og Finland. Oversikten er ikke uttømmende.

3.3.1 Danmark

Etter dansk statsborgerregelverk kan en person som er idømt ubetinget fengsel i halvannet år eller mer, eller er idømt en ubetinget frihetsstraff på 60 dager eller mer for overtredelse av straffelovens kapittel 12 og 13 (om bl.a. terrorisme), eller er utvist for bestandig, ikke bli dansk. Søkere som for øvrig er straffet eller er ilagt en strafferettslig sanksjon, kan ikke bli danske før de har utholdt karenstid.

Ubetinget fengselsstraff regnes fra tidspunktet for prøveløslatelse. Dersom straffen er utholdt ved varetektsfengsling, regnes karenstiden fra tidspunktet for løslatelse fra varetektsfengslingen. Ubetinget fengselsstraff i opptil 60 dager gir en karenstid på 12 år, med unntak av ubetinget fengselsstraff etter straffelovens kapittel 12 og 13 (om bl.a. terrorisme) som gir 18 års karenstid. Ubetinget fengselsstraff i 60 dager og opptil seks måneder, gir 15 års karenstid. Ubetinget fengselsstraff i seks måneder og opptil

ett år, gir 18 års karenstid. Ubetinget fengselsstraff i ett år og opptil halvannet år, gir karenstid i 27 år.

Betingede dommer med vilkår om samfunnstjeneste gir karenstid i syv år og seks måneder fra dommen er avsagt. Andre betingede dommer gir karenstid i seks år fra dommen er avsagt, med forbehold om at all prøvetid som er fastsatt i dommen er utholdt.

Bøter på 3000 kr eller mer, og bøter for promillekjøring uansett størrelse, gir en karenstid på fire år og seks måneder. Bøter for overtredelse av lov om euforiserende stoffer gir karenstid i seks år, avhengig av botens størrelse. Bøter for overtredelser av straffelovens kapittel 12 og 13 gir karenstid i ni år. Karenstiden ved bot regnes fra gjerningstidspunktet.

3.3.2 Sverige

I Sverige må søkere som har begått lovbrudd vente lengre før de kan bli svenske. Betinget dom gir karenstid i tre år etter at dommen er rettskraftig. Om personen samtidig dømmes til fengsel eller dagsbøter (bot som utmåles med utgangspunkt i personens inntekt og formue) blir karenstiden lengre. Ved ubetinget fengsel regnes karenstiden fra gjerningstidspunktet for straff opptil to år. Ved lengre straff enn dette, regnes karenstiden fra dommen er ferdig sonet. Ubetinget fengsel i en måned gir karenstid i minst fire år, fire måneder i minst fem år, åtte måneder i minst seks år, ett år minst syv år karenstid, to år minst åtte års karenstid, fire år minst ni år, mens seks års ubetinget fengsel gi minst ti år karenstid.

Karenstiden for ilagt bot varierer fra minst ett år til minst tre år. Karenstiden beregnes fra gjerningstidspunktet.

3.3.3 Finland

I Finland er utgangspunktet at det gis karenstid i tilfeller hvor søkeren har gjort seg skyldig i en straffbar handling eller er ilagt besøksforbud. Etter en helhetsvurdering kan det gjøres unntak fra vandelskravet. I tilfeller hvor søknaden avslås på grunn av vandel, utmåles karenstiden på bakgrunn av en helhetsvurdering av søkerens situasjon. Karenstiden er ikke absolutt. Søkeren kan søke på nytt dersom vedkommende ønsker en ny vurdering av om vilkårene for statsborgerskap er oppfylte.

Betinget fengselsstraff gir karenstid i minst to år og maksimum fire år fra gjerningstidspunktet. Ubetinget fengselsstraff gir karenstid i minst tre år og maksimum syv år fra dommen er ferdig sonet.

Karenstiden for ilagt bot er minst ett år og maksimalt tre år. Karenstiden beregnes fra gjerningstidspunktet.

3.4 Departementets forslag

Økt karenstid

Departementet foreslår at karenstiden for søkere som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon økes. Karenstiden som er fastsatt i sbf. § 5-1 er forholdsvis lav sammenlignet med karenstiden for tilsvarende forhold i Sverige og Danmark. Systemet for utmåling av karenstid er revidert relativt nylig, og trådte i kraft i 2013. Det nye systemet har forenklet og effektivisert utmålingen av karenstid i saker der søkeren er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon. På denne bakgrunn foreslår departementet at karenstiden økes innenfor den nåværende tabellen for beregning av karenstid i statsborgerforskriften § 5-1. Departementet foreslår at karenstiden for straff f.o.m. 10 dager t.o.m. 20 dager deles opp, og at karenstiden økes med ett år for straff f.o.m. 10 dager til og med 15 dager og med to år for straff t.o.m. 20 dager. Departementet foreslår videre at karenstiden økes flatt med tre år for ilagt straff over 20 dager.

Karenstiden blir da følgende:

Fengselsstraff:	Karenstid:
f.o.m. 10 til og med 15 dager:	3 år
t.o.m. 20 dager:	4 år
t.o.m. 90 dager:	6 år
t.o.m. 6 måneder:	6,5 år
t.o.m. 1 år:	7,5 år
t.o.m. 2 år:	9 år
t.o.m. 3 år:	10,5 år
t.o.m. 4 år:	12 år
t.o.m. 5 år:	13,5 år
t.o.m. 6 år:	15 år
t.o.m. 7 år:	16,5 år
osv.	
t.o.m. 21 år:	37,5 år

Ved gjentatte dommer og forelegg for straffbart forhold beregnes karenstiden ved at det tas det utgangspunkt i den karenstiden som isolert sett utløper sist, jf. statsborgerforskriften § 5-6. Det gis så et tillegg på halvparten av den karenstiden som hver av de andre dommene eller foreleggene isolert sett ville gitt. Den samlede karenstiden skal ikke overstige det dobbelte av den karenstiden som utløper sist. Det følger av etablert forvaltningspraksis at straffbare forhold som utlendingen tidligere har utholdt karenstid for, medregnes i den samlede karenstiden. Departementet foreslår at denne praksisen skal komme til uttrykk i bestemmelsen. Det vises til forskriftsutkastets § 5-6.

Ungdomsstraff, ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd

Ved ungdomsstraff utmåles det en subsidiær fengselsstraff. Departementet foreslår at karenstiden ved ungdomsstraff skal beregnes på bakgrunn av den subsidiære fengselsstraffen. Det vises til forskriftsutkastets § 5-2 annet ledd.

Ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd som vilkår til betinget dom vil omfattes av sbf. § 5-2 første ledd, som regulerer karenstid ved ubetinget og betinget dom.

Ordlyden «overføring til behandling i konfliktråd» i sbf. § 5-7 sikter til saker som er overført til mekling i konfliktråd etter straffeprosessloven § 71 a. Departementet foreslår at ordlyden i bestemmelsen endres til «overføring i konfliktrådet etter straffeprosessloven § 71 a». En slik endring vil tydeliggjøre at det er disse sakene det siktes til, og at også overføring til ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd er omfattet. Det vises til forskriftsutkastets § 5-7.

Innføring av begrepet «uttømmende og utvidet politiattest»

Statsborgerloven benytter begrepet «uttømmende politiattest». Departementet foreslår at begrepsbruken skal endres til «uttømmende og utvidet politiattest». Endringen som foreslås gjør at det ikke lenger er nødvendig å presisere at politiattesten skal vise forhold som søkeren er siktet eller tiltalt for. En utvidet politiattest inneholder slike opplysninger. Det vises til lovforslagets § 7 femte ledd

3.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene vil kreve tilpasninger i vedtakstekster, rundskriv og informasjonsmateriell hos statsborgermyndighetene. Økt karenstid vil trolig innebære at flere får avslag på søknad om statsborgerskap, og dermed medføre noe økning i ressursbruk. Avslagssaker er generelt mer ressurskrevende å behandle. Forslaget vil utover dette ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Eventuelle utgifter knyttet til forslaget vil dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

4 Betydningen av straff for handlinger i strid med grunnleggende nasjonale interesser

4.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Regjeringen har i Prop. 146 L (2016-2017) *Endringer i statsborgerloven mv. (tap av statsborgerskap ved straffbare forhold eller av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser)* foreslått at en norsk borger som straffes etter en bestemmelse i straffeloven kap. 16, 17 eller 18, som kan føre til fengselsstraff i seks år eller mer, skal kunne tape sitt norske statsborgerskap ved dom. Straffebudene i kap. 16, 17 og 18 knytter seg alle

til grunnleggende nasjonale interesser. Forslaget er en del av regjeringens arbeid mot radikalisering og voldelig ekstremisme.

Straff for forhold som nevnt ovenfor gir etter gjeldende regelverk karenstid på lik linje med annen straff. Dermed vil en utlending som straffes for alvorlige handlinger mot norske interesser etter gjeldende rett kunne bli norsk når karenstiden er utholdt.

4.2 Internasjonale forpliktelser

Hver stat bestemmer i henhold til sin egen lovgivning hvem som er dens statsborgere. Denne lovgivning skal godtas av andre stater i den utstrekning den er i samsvar med gjeldende internasjonale konvensjoner, internasjonal sedvanerett og internasjonale rettsprinsipper på statsborgerrettens område. Dette fremgår blant annet av artikkel 3 i Europarådskonvensjonen om statsborgerskap.

I utgangspunktet foreligger det ikke internasjonale skranker for å avslå en søknad om statsborgerskap i tilfeller hvor søkeren er ilagt straff for overtredelse av nevnte bestemmelser i straffeloven kap. 16, 17 og 18. For statsløse søkere som er født på territoriet og er mellom 18 og 21 år, fastsetter FNs konvensjon om begrensning av statsløshet av 1961 hvilke vilkår som kan stilles ved søknad om statsborgerskap, jf. punkt 2.4.3 ovenfor og lovforslagets § 16 b. En søker som faller inn under lovforslagets § 16 b må være dømt for en forbrytelse mot rikets sikkerhet eller være idømt frihetsstraff i mer enn 5 år, for at søknaden om statsborgerskap skal kunne avslås.

4.3 Departementets forslag

Departementet vurderer at personer som er straffet for bestemmelser i straffeloven som kan medføre tap av norsk statsborgerskap, ikke bør ha rett til å bli norske.

Straffeloven § 127, jf. § 123 om forbund om avsløring av statshemmeligheter, har strafferamme på inntil seks år. Avsløring av statshemmeligheter etter § 123 har imidlertid strafferamme på tre år. Av Ot.prp. nr.8 (2007–2008) punkt 7.10 fremgår følgende: «Selv om strafferammen i forslaget til § 127 ikke er begrenset til 2/3 av rammen for det lovbruddet forbundet gjelder, slik som i § 94 første ledd i straffeloven 1902, ligger det i dagen at å inngå forbund om å avsløre statshemmeligheter for en terrororganisasjon som hovedregel bør straffes mindre strengt enn når en slik avsløring har funnet sted». I Prop. 146 L (2016-2017) vurderer departementet at det å inngå forbund om å begå lovbrudd med lavere strafferamme enn seks år ikke bør kunne medføre tap av statsborgerskap.

Departementet foreslår at søkere som er straffet for forhold som kan føre til fengselsstraff i seks år eller mer etter straffeloven kap. 16, 17 eller 18, med unntak av straffeloven § 127, jf. § 123, ikke skal ha rett til norsk statsborgerskap.

Det vises til lovforslagets § 7 første ledd bokstav i.

4.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil kreve tilpasninger i vedtakstekster, rundskriv og informasjonsmaterieill hos statsborgermyndighetene. Forslaget vil utover dette ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

5 Søkere som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen

5.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Sbl. § 14 gjelder søkere som er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen og har oppholdsrett etter utl. kap. 13.

Oppholdsrett danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Søkere som er omfattet av sbl. § 14 er derfor unntatt fra vilkåret om permanent oppholdstillatelse i sbl. § 7 første ledd bokstav d, jf. sbl. § 14. I stedet stiller sbl. § 14 krav om at søkeren likevel må «ha oppholdt seg i riket de siste tre årene med oppholdsrett i medhold av utl. §§ 112 til 116». De øvrige ervervsvilkårene i sbl. § 7 gjelder for søkere som er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen, også vilkåret om at søkeren må ha til sammen syv års opphold i riket i løpet av de siste ti årene, jf. sbl. § 7 første ledd bokstav e.

Kravet om at søkeren har oppholdt seg i riket de siste tre årene med oppholdsrett i medhold av utl. §§ 112 til 116 innebærer at denne gruppen har mindre fleksibilitet med hensyn til utenlandsopphold de siste tre årene før søknaden om statsborgerskap enn dem som har eller fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse.

Etter ikrafttreddelsen av sbl. § 14 har utlendingsloven fått egne bestemmelser om varig oppholdsrett for personer som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen. Kravet til botid for varig oppholdsrett er fem år. Sbl. § 14 er ikke tilpasset i ettertid slik at den likestiller søkere som har varig oppholdsrett med søkere som har permanent oppholdstillatelse. Kravet om at søkeren har «oppholdt seg i riket de siste tre årene med oppholdsrett i medhold av utl. §§ 112 til 116» gjelder uavhengig av om EØS-borgeren har varig oppholdsrett eller ikke.

5.2 Departementets forslag

Kravet om opphold i Norge de siste tre årene med oppholdsrett etter utl. § 112-116, erstatter kravet om permanent oppholdstillatelse i sbl. § 7 første ledd bokstav d. Et krav om opphold med oppholdsrett de siste tre årene innebærer mindre adgang til utenlandsopphold rett forut for søknaden om statsborgerskap enn det søkere med permanent oppholdstillatelse har. Varig oppholdsrett tilsvarer permanent oppholdstillatelse for EØS-borgere. Departementet foreslår at kravet om opphold i Norge med oppholdsrett *de siste tre årene* kun skal gjelde søkere som ennå ikke har varig oppholdsrett. Søkere som har varig oppholdsrett etter utl.

§§ 115-116 vil da være likestilt med søkere som har permanent oppholdstillatelse etter utl. § 62 ved søknad om norsk statsborgerskap.

Det vises til lovforslagets § 14.

5.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen vil kreve tilpasninger i rundskriv, informasjonsmateriell og tekniske løsninger hos statsborgermyndighetene. Forslaget vil utover dette ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

6 Endring i ordlyden i statsborgerloven § 20 Erverv ved melding

En person som ønsker å bli norsk ved melding, jf. sbl. § 20, skal ikke være «dømt til frihetsstraff eller særreaksjon som følge av straffbart forhold». Departementet foreslår at ordlyden endres til at søkeren ikke skal være «ilagt frihetsstraff eller strafferettslig særreaksjon».

Videre foreslås det at annet ledd endres, slik at det går frem at politiattesten som skal følge meldingen skal være en uttømmende politiattest som er begrenset til å vise ilagte reaksjoner de siste syv årene. Av forholdene som fremgår av den uttømmende politiattesten, er det kun ilagt fengsel, forvaring, tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg som gir grunnlag for å avslå meldingen om statsborgerskap.

Departementet foreslår også at bestemmelsen presiseres, slik at det fremgår at vilkårene for å bli norsk må være oppfylt på tidspunktet for erverv av norsk statsborgerskap.

Det vises til lovforslagets § 20.

7 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at økt krav til botid skal gjelde saker som kommer til behandling *etter* at endringsloven trer i kraft.

Departementet foreslår at øvrige endringer som foreslås i dette høringsnotatet skal gjelde både saker som er og saker som kommer til behandling *etter* at endringsloven og endringsforskriften trer i kraft.

8 Forslag til endringer i lov og forskrift

8.1 Forslag til endring i statsborgerloven

§ 7 skal lyde:

Enhver har etter søknad rett til norsk statsborgerskap dersom søkeren på vedtakstidspunktet

- a) har klarlagt sin identitet, jf. femte ledd,
- b) har fylt tolv år,
- c) er og vil forbli bosatt i riket,
- d) fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse i utlendingsloven § 62,
- e) har til sammen *ti* års opphold i riket i løpet av de siste *tolv* årene, *enten* med oppholdstillatelser av minst ett års varighet *eller med oppholdsrett i medhold av utlendingsloven §§ 112-116*,
- f) fyller kravene om norskopplæring og kunnskaper i norsk muntlig og samfunnskunnskap fastsatt i § 8,
- g) *har utholdt karenstid, dersom søkeren er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon, jf. § 9*,
- h) *fyller kravet om løsning fra annet statsborgerskap fastsatt i § 10 og*
- i) *ikke er straffet etter en bestemmelse i straffeloven kapitlene 16, 17 eller 18 som kan føre til fengselsstraff i seks år eller mer, med unntak av straffeloven § 127 jf. § 123.*

Søkeren har ikke rett til norsk statsborgerskap etter første ledd dersom hensynet til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn taler mot.

Opphold med tillatelser som ville vært gitt med minst ett års varighet, men som ble gitt med kortere varighet, jf. utlendingsloven § 60 første ledd tredje punktum, skal medregnes ved beregning av oppholdstid, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav e, §§ 11, 12, 15, 16, 17 og 18. Det samme gjelder oppholdstillatelser etter utlendingsloven § 60 første ledd fjerde punktum som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

Opphold i en eller flere søknadsperioder skal medregnes ved beregning av oppholdstid, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav e.

Uttømmende og utvidet politiattest, jf. *politiregisterloven § 41*, skal følge søknad om statsborgerskap.

Kongen kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om kravet til klarlagt identitet og om politiattest.

Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om beregning av oppholdstid etter reglene i dette kapitlet.

§ 11 skal lyde:

§ 11 Personer som ankom riket før fylte 18 år

For søkere som ankom riket før de fylte 18 år, gjelder ikke vilkåret i § 7 første ledd bokstav e. Søkeren må likevel til sammen ha *syv* års opphold i riket i løpet av de siste syv årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet *eller med oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112 til 116*. Opphold i en eller flere søknadsperioder medregnes i femårsperioden.

§ 12 første ledd skal lyde:

For søker som er gift med en norsk statsborger og har felles bopel med ektefellen, gjelder ikke vilkåret i § 7 første ledd bokstav e. Søkeren må likevel til sammen ha minst *fem* års opphold i riket i løpet av de siste *tolv* årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet *eller med oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112 til 116*. Opphold i en eller flere søknadsperioder medregnes i treårsperioden. Oppholdstiden i riket og tiden som gift med en norsk statsborger med felles bopel, må dessuten til sammen utgjøre minst *ti* år. Oppholdstid og tid som gift med norsk statsborger kan opptjenes samtidig.

§ 14 skal lyde:

§ 14 Søkere som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen

For søker som har oppholdsrett etter utlendingsloven kapittel 13 om særlige regler for utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) og Konvensjon om opprettelse av Det europeiske Frihandelsforbund (EFTA-konvensjonen), gjelder ikke vilkåret i § 7 første ledd bokstav d. Søkeren må likevel ha oppholdt seg i riket de siste tre årene med oppholdsrett i medhold av utlendingsloven §§ 112 til 114, *med mindre søkeren har varig oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 115-116*.

§ 15 skal lyde:

§ 15 Tidligere norske borgere

For søkere som tidligere har vært norsk statsborger, gjelder ikke vilkårene i § 7 første ledd bokstav d og e. Søkeren må likevel ha oppholdt seg i riket de siste to årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet *eller med oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112 til 116*. Oppholdstid i en eller flere søknadsperioder medregnes i toårsperioden.

For barn under tolv år som tidligere har vært norsk statsborger og som er barn av norsk statsborger, gjelder ikke vilkårene i § 7 første ledd bokstav b, d og e. Barn som er over to år på søknadstidspunktet, må likevel ha oppholdt seg i riket de siste to årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet *eller med*

oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112 til 116. Oppholdstid i en eller flere søknadsperioder medregnes i toårsperioden.

§ 16 skal lyde:

§ 16 Statsløse

For søkere som er statsløse gjelder ikke vilkårene i § 7 første ledd bokstav b, e og h. *Statsløse søkere må* likevel ha oppholdt seg i riket de siste *fem* årene med oppholdstillatelse av minst ett års varighet *eller med oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112 til 116*. Oppholdstid *i en* eller flere søknadsperioder medregnes i *fem*årsperioden.

Søkere som ved egen handling eller unnløse har valgt å være statsløs, eller som på en enkel måte kan bli statsborger av et annet land, omfattes ikke av paragrafen her.

Ny § 16 a skal lyde:

§ 16 a *Statsløse barn som er født i riket*

For barn som er født statsløs i riket gjelder ikke vilkårene i § 7. Søkeren må likevel være bosatt i riket på søknadstidspunktet og enten

1. ha oppholdt seg i riket de siste fem årene med oppholdstillatelse av minst ett års varighet eller med oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112 til 116,
2. ha en forelder som har varig oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 115-116, eller
3. ha en forelder som senest på vedtakstidspunktet er innvilget permanent oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap.

Ny § 16 b skal lyde:

§ 16 b *Statsløse som er født i riket og er mellom 18 og 21 år*

For søker som er født statsløs i riket, alltid har vært statsløs og søker om statsborgerskap etter fylte 18 år og før fylte 21 år, gjøres det unntak fra vilkårene i statsborgerloven § 7. Søkeren må likevel være bosatt i riket på søknadstidspunktet og

1. ha vært bosatt i riket de siste fem år eller totalt ti år,
2. ikke være ilagt fengselsstraff i fem år eller mer, og
3. ikke være dømt for forbrytelse mot rikets sikkerhet.

Ny § 16 c skal lyde:

§ 16 c *Anerkjente flyktninger*

For søkere som er anerkjent som flyktning etter utlendingsloven § 28 gjelder ikke vilkåret i § 7 første ledd bokstav e. Søkeren må likevel til sammen ha minst ni års

opphold i riket i løpet av de siste tolv årene med oppholdstillatelse av minst ett års varighet. Opphold i en eller flere søknadsperioder medregnes i syvårsperioden.

§ 17 annet ledd skal lyde:

Barn som er over to år på søknadstidspunktet, må likevel ha oppholdt seg i riket de siste to årene med oppholdstillatelse av minst ett års varighet *eller med oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112 til 116*. Oppholdstid i en eller flere søknadsperioder medregnes i toårsperioden. Kravet om oppholdstillatelse gjelder likevel ikke barn som er statsborger av et annet nordisk land.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Erverv ved melding

Danske, finske, islandske og svenske statsborgere har ved melding rett til å bli norsk statsborger såfremt vedkommende *ved ervervet* har fylt 18 år, har vært bosatt i riket de siste syv år og i denne tiden ikke er *ilagt frihetsstraff eller strafferettslig særreaksjon*. Melderer må godtgjøre at vedkommende senest ved ervervet er løst fra annet statsborgerskap.

Uttømmende politiattest, jf. politiregisterloven § 41, skal følge melding om statsborgerskap. *Attesten skal kun vise reaksjoner som er ilagt de siste syv årene*. Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om politiattest.

§ 30 skal lyde:

§ 30 Adgang til å stille behandlingen av en søknad i bero

Behandlingen av en søknad kan stilles i bero dersom det oppstår spørsmål om å treffe vedtak etter utlendingsloven og vedtaket vil ha betydning for søknaden om statsborgerskap.

Behandlingen kan også stilles i bero dersom søkeren er under etterforskning for et straffbart forhold som kan få betydning for *søknaden*.

8.2 Forslag til endringer i statsborgerforskriften

§ 3-2 a *Oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112-116*

For søker som har hatt opphold med oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 112-116, regnes oppholdstiden fra tidspunktet søkeren fikk oppholdsrett i riket.

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3 Opphold mellom tillatelse og perioder uten oppholdsrett

Tiden fra utløpet av oppholdstillatelse til ny søknad fremmes, medregnes som hovedregel ikke i oppholdstiden. *Perioder uten oppholdsrett medregnes ikke i oppholdstiden*.

Perioder uten tillatelse eller oppholdsrett på til sammen to måneder har ikke betydning for krav om sammenhengende *opphold* i statsborgerloven § 14 til § 18. En periode uten tillatelse regnes fra tidligere tillatelses utløp til ny søknad ble fremsatt.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 Betydning av utenlandsopphold

Dersom søkerens samlede utenlandsopphold det enkelte kalenderår ikke overstiger to måneder, *medregnes utenlandsoppholdet i oppholdstiden*. Dersom søkerens utenlandsopphold overstiger to måneder, kommer hele utenlandsoppholdet til fradrag ved beregning av oppholdstid.

Utenlandsopphold i til sammen to måneder i det enkelte kalenderår som skyldes oppdrag for arbeidsgiver, medregnes i oppholdstiden.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 Tabell for utregning av karenstid

Fengselsstraff:	Karenstid:
<i>f.o.m. 10 til og med 15 dager:</i>	3 år
<i>t.o.m. 20 dager</i>	4 år
t.o.m. 90 dager:	6 år
t.o.m. 6 måneder:	6,5 år
t.o.m. 1 år:	7,5 år
t.o.m. 2 år:	9 år
t.o.m. 3 år:	10,5 år
t.o.m. 4 år:	12 år
t.o.m. 5 år:	13,5 år
t.o.m. 6 år:	15 år
t.o.m. 7 år:	16,5 år
osv.	
t.o.m. 21 år:	37,5 år

§ 5-2 annet ledd skal lyde:

Ved *ungdomsstraff*, samfunnsstraff og ved bot ilagt ved forelegg eller dom, beregnes karenstiden etter tabellen i § 5-1 på grunnlag av den subsidiære fengselsstraffen.

§ 5-6 første ledd skal lyde:

Ved beregning av karenstid ved gjentatte dommer og forelegg for straffbart forhold *gis det tillegg for alle tidligere dommer. Det tas utgangspunkt i den karenstiden som isolert sett utløper sist. Det gis et tillegg på halvparten av den karenstiden som hver av de andre dommene eller foreleggene isolert sett ville gitt.*

§ 5-7 første ledd skal lyde:

Ved forenklet forelegg, påtaleunntatelse, overføring til behandling i konfliktråd *etter straffeprosessloven § 71 a*, straffutmålingsutsettelse og straffutmålingsfracfall, beregnes ikke karenstid.